

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidota Apostolica contra nostri temporis hæreses

In quibus Loca illa explicantur, quæ Hæreticj hodie (maximè Caluinus & Beza) vel ad sua placita stabilienda, vel ad Catholicæ Ecclesiæ dogmata infirmanda ...

In Epistolam B. Pauli ad Romanos

Stapleton, Thomas

Antverpiæ, 1595

3. 4. 5. Gloriamur in tribulationibus, scientes quód tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem: spes autem non confundit, quia charitas Dei diffusa est in ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-39447

hanc Christum veram iustitiam apprehendit, hanc pacem adfert. Sed hæc vna fides Christum vt veram cuiusque credentis iustitiam apprehendens, nec à Paulo docetur, nec in vlllo verbo Dei, vt Beza hinc comminiscitur, reperiri potest: & ne longè abeamus, hoc ipso in capite à Paulo refutatur, vbi pax & securitas benevolentiae Dei erga nos, non vni fidei, sed charitati in primis alijsque virtutibus tribuitur. Quæ loca à Beza sicco pede prætermittit iam tractabimus.

3. *Gloriamur in tribulationibus, scientes quòd*
4. *tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, probatio verò spem: spes autem*
5. *non confundit, quia charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis.*

Docet in his verbis luculenter Paulus, quid tandem illud sit quod pacem nostram cum Deo adfert, & propter quod gloriamur, magnaque læticia afficimur. *Gloriamur* enim hoc loco apud Paulum significat (vt ipse Beza exponit) nō modò quòd æquo animo & moderato sumus, sed etiam *magna læticia persusi*, nobis placemus de hereditate celesti qua nos manet. Vnde autem gloriamur? Dixit ante Apostolus, *Gloriamur in spe gloriæ filiorum Dei.* Sed vnde hæc spes gloriæ in nobis? An ex eo solùm quòd Christi iustitiam nobis imputatam fide apprehendimus? Nihil

S huius-

Gloriatio
& fiducia
fidelium
bonis o-
peribus
nititur.

huiusmodi apud Paulum, qui fidem apprehendentem aut iustitiam Christi imputat nunquam nominat. Ostendit ergo vnde spes gloriæ; docens nos non in nuda & imaginaria spe, sed in spe bonis operibus hanc gloriationem tenere. *Gloriamur in tribulationibus*: quæ vox latissime patet, non solum externas hostium fidei persecutio denotat, sed etiam quæcunque à mundo, carne, à diabolo patimur, dū contra illa fortiter pugnamus. Huiusmodi tribulationem longam catenam texit Paulus 2. Cor. 11. 4. quare in illis gloriamur, quæ etiam in magna ex parte sunt communes? *Sicut* (inquit) *quod tribulatio patientiam operatur* in ceteris tribulationis fructus & effectus est filijs Dei, quum apud impios tribulatio patientiā, sed desperationes, murmura, blasphemias, generet. Sed tribulatio timens Deum *patientiam operatur*, quia huiusmodi sciunt, omnem tribulationem vel ad iustitiam peccati pœnam, vel ad maiorem pietatis gloriam infligi. Patientia autem quid faciat? *Patientia* (inquit) *probationem operatur*, id est patientia probatio quædam est certum argumentum seu experimentum quod filij Dei sumus. *Si enim extra disciplinam sumus, peccati adulteri non filij sumus*, vt alibi Paulus ait. *Probatio* verò hæc quid demum boni adferat? *Probatio* (inquit) *spem operatur*, id est, generat, confortat, & auget spem nostram in Deo.

Heb. 13.

Sed hæc spes an incerta est, aut fallere nos potest? Minimè verò. *spes* (inquit) *non confundit*, id est, non suffundit pudore, sicut spes fallit. Et quare non confundit? quare firma & indubitata illa spes est, quam probatio per patientiam boni operis adfert? An quia ipsa bona opera in se, & in quantum à nobis proficiuntur, talem spem generant? An quia spes & fiducia nostra in Deū, nostris operibus, aut nostra patientiæ, quatenus à nobis est, nititur atque fundatur? Minimè gentium. Rationem subiungit Paulus. *Quia* (inquit) *charitas Dei diffusa est in cordibus nostris per spiritum s. qui datus est nobis*: id est, quia radix & origo huius probationis ac patientiæ in filiis Dei est donum charitatis, qua facit nos Deus dilectores sui, in cordibus nostris effusum, id est, largiter & copiosè impertitum, idque per *Spiritum s. qui datus est nobis*. Non quia etiam per Deum Patrem, ac Filium Dei, hoc donum non decur, sed quia Spiritui Sancto, quatenus est amor Patris & Filij, & ab utroque procedens, charitatis & amoris dona appropriantur.

Ad hoc verbum (quum in cæteris tacuerit) non nihil commouetur Beza, & quia contra imputatam ex fide iustitiam, proque inharenti charitatis cæterarumque virtutum iustitia plurimum facit, suo veneno inficiendum putavit. *Passiue* (inquit) *hoc accipiendum esse de ea charitate qua nos Deus complectitur,*

S. 2 non

non modo ostendit argumenti series, quomodo
 stantia nostra fundamento hic agatur, sed etiam
 Paulus ipse explicat infra, vers. 8. ubi dicitur
 Commendat autem charitatem suam Deus in nobis, &
 Totum hoc ab optimo suo parente Calvino
 accepit Beza, qui dilectionem hoc loco non
 active sed passive accipi eisdem penè verè
 affirmat, & eisdem argumentis probat. Ad
 tamen Calvinus hallucinari Augustinum, quod
 ter exposuit: quod sibi melius tacendum pro
 tauit Beza. Veruntamen utriusque hæretici
 fauorem suæ hæresis textum deprauant
 vnum opponemus Augustinū ante has con
 trouersias natum, ideoque interpretem
 magis indifferentem, vt cetera in eo clarissimi
 Doctore taceam. Longa & accurata dispu
 tatione quærens & inuestigans S. Augustinus
 quæ sit illa fides quam tanta consuetudine comen
 dat Apostolus, post multas & varias illius
 explicationes (quarum nulla est apprehen
 dens Christi iusticiam imputatam, quam
 nostri hæretici sibi cõfinxerunt) addit & istam
 Postremo hæc est fides quæ per dilectionem operatur
 non per timorem, nõ formidando pœnam, sed amantem
 iusticiam. Vnde ergo ista dilectio, id est, charitas
 quam fides operatur, nisi vnde illam fides ipsa
 trahit? Neque enim esset in nobis, quantacumque
 sit in nobis, nisi diffunderetur in cordibus nostris
 Spiritum S. qui datus est nobis. Charitas quæ
 Dei dicta est diffundi in cordibus nostris, non
 nos ipse diligit, sed qua nos facit dilectores suos

Charitas
 diffusa in
 cordibus
 nostris est
 illa qua
 diligimus
 Deum.

De spir.
 & litera
 cap. 31.

Augustini
 explicatio
 contra
 Cal. &
 Bezam.

instit
 nunt
 si, qu
 non so
 dat pe
 ex ali
 natur
 dilecti
 chari
 non e
 ritate
 dilige
 nostr
 actiu
 Et c
 dibus
 est? N
 Multa
 adeo v
 vt cor
 vt cha
 corda
 tiam
 quo e
 dum
 qui,
 qua I
 in sole
 est, ne
 tem n
 Dei,

instituta Dei, qua iusti eius munere efficiuntur; & Domini salus, qua nos saluos facit; & fides Iesu Christi, qua nos fideles facit. Hæc est iustitia Dei, quam non solum docet per legis præceptum, verum etiam dat per Spiritus donum. Hæc Augustinus, tum ex alijs Scripturarum locutionibus, tum ex natura iustificantis fidei, eius videl. qua per dilectionem operatur, luculenter ostendens charitatem Dei diffusam in cordibus nostris non esse, vt Calvinus ac Beza affirmant, charitatem passiuè acceptam, qua nos à Deo diligimur, sed esse charitatem in nobis & in nostris cordibus, qua nos Deum diligimus, actiuam & operantem iustitiæ.

Et quis nisi absurdissimè dicat, *diffundi in cordibus nostris*, quod extra nos est, & in solo Deo est? Mouit etiam Calvinum hæc vox *diffusa*.

Probatuz
ex litera
Apostoli-
ca.

Multam (inquit) *emphasim* habet. Significat enim adeo vberem esse diuini in nos amoris reuelationem, vt corda nostra impleat. Ecce, fecit hoc verbum vt charitatem hanc in nobis esse, nostraque corda illa impleri fateretur: sed quoad notitiam tantum eius, non quoad gustum. De quo eius commēto mox videbimus. Tenendum interim est de charitate hinc Paulum loqui, *qua corda nostra impleat*. Charitas enim qua Deus nos complectitur, sic Dei est, vt in solo Deo sit; sicut amor amantis in amante est, non in ipso amato, qui frequenter amantem non redamat, sed odit. Charitas autem Dei, quam Paulus hinc prædicat tanquam fi-

ducia & spei nostræ fundamentum, sic dicitur
est, ut à Deo quidem authore sit, ideoque
Dei, sed nostra quoque, quia in ipsis cordibus
nostris diffusa, qua nos ipsum Deum diligimus
estque proprium & primarium donum Spiritus
Sancti, qui datus est nobis. Quod eodem

Cap. 27. libro explicans August. sic scribit: Hoc donum
Spiritus Sancti est, quod diffunditur charitas
in cordibus nostris: charitas non qualibet, sed charitas
Dei, de corde puro, & conscientia bona, & sine
ficta, ex qua iustus in hac peregrinatione vivit.

Denique charitas Dei diffusa in cordibus
nostris adeo in nobis est, non in Deo, tamen
à Deo, ut per hanc charitatem nobis inhaerentem
& immanentem, donec per peccatum illam excutimus,
& Spiritum S. à nobis expellimus, leges Dei
scribantur in cordibus nostris; quod novi Testamēti
& fœderis proprium donum esse, post Ieremiam Paulus
dicit. Quod his verbis eodem in opere explicat

Cap. 21. Augustinus: Quid sunt leges Dei ab ipso
scripte in cordibus nostris, nisi ipsa presentia Spiritus
Sancti, qui est digitus Dei, quo presente diffusa
charitas in cordibus nostris; quæ est plenitudo legis
& præcepti finis? Hanc totam presentiam
Spiritus Sancti in nobis, quæ tamen tanta est, ut

Rom. 8. propterea Deus nos inhabitare dicatur, nosque
Spiritum Dei inhabitantem habere, & tempore
esse, negant impij hæretici cum Pelagianis
antiquis. De quibus sic conqueritur Augustinus.
Istam gratiam qua iustificamur, id est, qua charitas

De grat.
Christi
cap. 30.

tas Dei diffunditur in cordibus nostris per Spiritum
 Sanctum qui datus est nobis, in Pelagij & Celestij
 scriptis, quacunque legere potui, nusquam eos inueni
 quemadmodum confitenda est confiteri. Hæc ille.
 Eandem nec hodie in hæreticorum scriptis
 facillè inuenias, & Calvinus ac Beza, vbi cla-
 rissimis verbis ab Apostolo ponitur, eam
 confiteri detrectant, & explicatione peruersa
 Apostoli verba corrumpunt.

Sed cur ita sensum verborum manifestum
 corrumpit post Calvinum Beza, duas cau-
 sas adfert ex Caluino Beza, quæ dissimulan-
 dæ non sunt. Prima est, quia *argumenti series*
hoc ostendit, quom de constantia nostra fundamento
hic agatur. Atqui hæc ipsa ratio pro literali
 verborum sensu à nobis ex Augustino iam
 explicato fortissimè militat. Cōstantiæ enim
 nostræ, qua in tribulationibus patientiã ser-
 uantes probamur esse filij Dei, ideóque spem
 gloriæ filiorum Dei concipimus, adeóque
 spem firmam quæ non cōfundit, quod aliud
 fundamentum est, quàm ardens illa in nobis
 Dei dilectio, ab ipso Deo cordibus nostris
 immissa, & infusa, quæ facit vt Deum vni-
 cè diligentes, pro eius amore & beneplacito
 quascunque tribulationes patienter tole-
 mus? Quis nescit quanta sit amoris vis & ef-
 ficacia, siue ad bonum, si bonus ac pius amor
 est, à Spiritu Sancto datus; siue ad malum, si
 impurus & impius amor est, à spiritu mali-
 gno suggestus, vel à carne propria excitatus?

Argumē-
 ta Caluini
 & Beza
 refutan-
 tur.

Obiectio At, inquit, fundamentum omnis virtutis nobis Dei potius erga nos dilectio est, quam nos in filio suo, credentes in eum, diligere complectitur. Et huius erga nos amoris fiducia maximæ nobis cōsolationis loco.

Respons. Fundamentum haud dubiè, id est, causa eademque primaria & excellens Dei erga nos favor ac clementia est omnium eorum, quæ in nobis bona sunt aut esse possunt. Sed causa horum omniū principaliter efficiens Dei in nos amor est, causa meritoria Christus pro ea quæ pro nobis fecit ac passus est, causa moralis ipsa proximèque efficiens diffusa Dei charitas in nobis, quæ facit nos diligere Dei, & qua Deum ipsum diligimus. Sic enim vnus ignis est, qui & in se ardet, & alios ardere facit; sic vna & eadem charitas in nobis est, qua & Deum diligimus, & qua facit vt Deum diligamus. Omnes istæ causæ fundamenti nomen habere possunt, quatenus omnem patientiam sanctam ac virtutis operationem omnes concurrunt. Sed qui vnam ponit, alias propterea negare non debet, quum vnā causam Scriptura ponit, aut illam solam ponere putanda est, aut ad aliam trahi debet quàm loco præsentis intendit tradit. In quo frequenter hodie hæretici peccant, Scripturasque corrumpunt, vt nunc loco Beza: quod ex altera, quam attexit, causa manifestum fiet.

Secundam causam ponit Beza, quia Paulus

Ius ipse explicat infra vers. 8. se de charitate illa loqui qua Deus nos cōplectitur. Ait enim ibi: *Commendat autem charitatem suam Deus in nobis: quoniam, quū adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est.* Verissimum est, hoc quidem in loco de ea charitate Dei Paulum loqui quæ in ipso Deo est, & qua nos diligit: sed quemadmodū modus loquendi diversus hoc loco, & argumenti series manifestè hunc sensum tradit; ita advertere debuit Beza, modū loquendi alium in alio præcedenti loco, alium necessariò sensum postulare. Hic dicit Paulus, *Commendat charitatem suam Deus*: quod nisi de propria Dei charitate intelligi non potest. Ibi dicitur, *Charitas Dei diffusa in cordibus nostris*: quod non nisi de charitate quæ nobis inest, nostraque propria est, intelligi potest. Dei tamen dicitur, quia à Deo est, quod Paulus ipse explicat addens, *Per spiritum S. qui datus est nobis.*

Alterum Beza argumentū refutatur.

Deinde argumenti & disputationis Pauline seriem advertere debuit Beza. Quum enim spei nostræ & fortitudinis vnam causam posuisset Paulus, ipsā in nobis dilectionem Dei à Deo nobis donatam; nunc aliam addit ex parte Christi spem nostram confirmatis. *Ut quidem enim (vel potius præterea, ἐτι καὶ) Christus, quū adhuc infirmi essemus, id est, ad tribulationes ferendas & ad patientiam boni operis valde debiles, secundum tempus, seu tempore opportuno & illi placito, pro impijs*

Apostolice disputationis series.

S 5 mortuus

mortuus est? Hanc igitur Christi charitatem
 in nos amplificans, addit, *Commendat chari-*
tem suam Deus in nobis, &c. moxq; inferre
 intendebat: *Multo igitur magis nunc in*
sanguine ipsius, salu erimus ab ira per ipsum.
 hanc collectionem sanè fortissimam ad
 in sequentibus vrget magis. Volens igitur
 aliam rationem & causam spei ac pacem
 nostræ inducere, Dei videlicet & Christi
 erga nos eximiam charitatem; quid mirum
 sicuti ab vna causa ad aliam transit, sic
 vna charitate in aliam digreditur? Nil
 igitur hæc duplex Bezzæ coniectura, seu
 sectatum potius seducendi studium, com-
 liquidissimum sermonis Apostolici sensum
 facit.

Caritas
 fiduciaz
 cordis
 fundamē-
 tum.

Quibus ita explicatis, illud quoq; perspicuum
 fit, non in vna fide, Christi iustitiam
 apprehendente, pacem & securitatem esse
 de diuina erga nos benevolentia consistentem
 vt hæretici pestilentissimè docent; sed in
 euidentem Apostoli doctrinam, hæc pacem
 & gloriationem nostram in varia patientia
 ac probatione sitam esse, spemque ex bonis
 operibus conceptam ideo non confundentem
 quia charitate Dei flagrant corda nostrorum
 tanquã certissimo testimonio Spiritus Sancti
 habitantis in nobis, & totius pietatis radicem
 ac principio proximo.

Caluini
 proprium
 cōmentū
 refellit.

Sed nunc proprium Caluini commentum
 de notitia & reuelatione charitatis Dei
 expone-

nos, quam hoc loco per charitatē Dei significari vult, excutiendum est. Hæc (inquit) divina erga nos dilectionis notitia cordibus nostris instillata est per Spiritum Dei. Solus enim Spiritus potest eam patefacere. Et multam habet emphasim participium, diffusa: significat enim ad eum vberem esse divini in nos amoris revelationem, ut corda nostra impleat. Totam hanc interpretationem merito explodimus, primò, ut novellam ac prophanam atque à doctissimo Scripturarum interprete Augustino disertè reiectam: deinde, quia tamen aliqui Patres de dilectione Dei erga nos hæc verba exponunt, ut Origenes, Chrysostomus, Theodoretus, Oecumenius, Sedulius in hunc locum, tamen nec de notitia & revelatione charitatis, sed de ipsa Dei charitate locum intelligunt, & præterea iidem omnes de charitate qua nos Deum diligimus exponunt, ut de utraque intelligi possit. Cæterum de notitia ac revelatione dilectionis Dei erga nos, eiusque in nobis persuasionem, ut postea Calvinus addit, nemo hæcenus exposuit; ne ipse quidem Philippus Melanchthon, qui ipsam dilectionem Dei intelligendam affirmat, & addit: *Et simul verum est, tunc in corde vicissim accēdi dilectionem nostram erga Deum.* Quisensus quia Calvinus totus duplici, totius virtutis & pietatis cordibus humanis à Deo instillatæ iurato hosti, non ipsam dilectionem Dei, ut Paulus loquitur, sed quandam eius notitiam ac revelationem,

qua

Calvinus
Apostoli
verbum
extrudit
ut suum
supponat.

qua persuasi sunt fideles à Deo se amari, de hoc rebro supponit. Atqui de ipsa charitate Paulus loquitur, nō de aliqua eius notitia

Notitia & persuasio Calviniana refellitur.

perfuasione. Hæc dicit in cordibus nostris, & ut Calvinus loquitur, instillati esse. Notitia autē aut persuasio non est aliquid eorum

1. doni aut boni instillati atque diffusi effectus

2. nota, ac testimonium. Deinde hæc diffusi

in cordibus fieri dicitur per Spiritum S. qui

tus est nobis, id est, per aliquod donum Spiritus

Sancti. Neque enim datur nobis Spiritus Sanctus

essentialiter tantum, sed datur etiam cum

aliquo eius donum datur. Atque in Scripturis dicitur, quod

aliquod eius donum acceperunt. Et in Pentecostes

donis illis tam virtutis exteriorum quam linguarum

exteriorum in Apostolos diffusis, pronunciat Petrus

impletam esse prophetiam quæ dixit, Effundam

in vos Spiritum meum. Caritas igitur diffusiva

in cordibus nostris per Spiritum S. qui datus est nobis

est aliquod donum nobis datum, & vicissim

à nobis acceptum (hæc enim mutuam relationem

necessario habent) ac per hoc nobis in hærens.

Dilectio autem Dei nobis in hærens illa sola est,

qua nos ex dono gratiæ eius diligimus, & quia diligimus,

omnia propter nos recipimus. *Valida enim sicuti*

Cant. 8.

3. dilectio. Quæcumque persuasio divini amoris

erga nos, nisi nos vicissim Deum diligamus,

mus,

mus, tristitiã in rebus aduersis non mitigaret. Imò talis persuasio in multis qui Deum non diligunt, tristitiã auget. Existimant enim, quãto magis à Deo diliguntur, tantò minùs debere se aduersa pati, tantò magis ab omnibus rebus aduersis à Deo se custodiri ac protegi oportere. Dilectio autem ipsius Dei, in nobis Dei munere inhaerens, omnia per se tristissima in dulcedinẽ cõuertit. Vnde Paulus: *In his omnibus superamus propter eũ qui dilexit nos*, id est, propter amorem eius qui nos prior dilexit, suaque in nos dilectione hunc in nobis amorem, hanc malorũ tolerantiam effecit. Notitia autẽ & reuelatio aut persuasio diuini erga nos amoris absque nostra in Deũ dilectione (qualem persuasionẽ Calvinus ponit, ideoque ponit, vt omnem inhaerentem nobis Dei charitatem hac arte eludat) murmura & difficultates parit, non patientiam ac tolerantiam malorum. Ita suo nouello sensu totum Apostolicã disputationis filum implicatum & contortum Calvinus reliquit.

Præterea dilectio in Scripturis & ex rei natura affectũ significat voluntatis proprium & ipsius diligentis, seu Dei erga nos, seu nostrum erga Deum. Atqui notitia, reuelatio, persuasio nullum affectum voluntatis significat, sed quendam intellectus actũ. Postremò, si charitas hoc loco *non actiue sed passiuẽ capienda est* (vt Calvinus affirmat) notitiam aut persuasionem quã nos actu consoletur,

quã

Rom. 8.3

4.

5.

que tristitiam in rebus aduersis mitiget, que exercitia temperet (quod totum Calvinus dicit) significare non potest. Quicquid nos consolatur, actiuum est, & agit in rebus non patitur; quicquid mitigat, quicquid temperat dolores, agens aliquod est, non patiens. Ita vndique absurdissima Calviniana prauatio retunditur.

18. Igitur sicut per vnus delictum in omnes homines in condemnationem; sic & per vnus iustitiam in omnes homines in iustificationem.
19. Sicut enim per inobedientiam vnus homo peccatores constituti sunt multi; ita & per vnus obediendum iusti constituentur multi.

IN hac duplici sententia conclusio comparationis Apostolicæ de comparatione inter Christum & Adam, quam à versu 18. incipit, continetur, & anastrophe illius, & hiatus & sermo interruptus versus 19. per vnus hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors, & ita in omnes homines pertransiit, in his duobus versibus 18. & 19. completur, plenaque ac perfecta antithesis ostenditur. Et prius quidem huius antithesis membrum de peccato Adæ, quod omnibus ab eo propagati contraxerunt, omnino die nobiscum hæretici agnoscunt, nisi quod in eo enormiter aggrauando modum exasperauerunt, de quo in opere nostro de Iustificatione lib. 1. & 2. disputauimus. Alterum verò